

ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ВІДОБРАЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗАСАД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Галина Кіт, кандидат педагогічних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)

CREATIVE DEVELOPMENT OF A FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER: REFLECTING THE MODERN PRINCIPLES OF THE EUROPEAN UNION

Halyna Kit, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Анотація. У статті наголошено на необхідності творчого розвитку вчителя в контексті європейських освітніх тенденцій. Розкрито досвід творчого розвитку майбутніх учителів початкових класів у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського.

Ключові слова: творчий розвиток, майбутні вчителі початкових класів, освітній процес.

Abstract. The article highlights the importance of the creative development of teachers within the context of European educational trends. It presents the experience of fostering creativity in future primary school teachers at Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University.

Key words: creative development, future primary school teachers, educational process.

Активний процес становлення людини відбувається перш за все в школі, і його рівень безперечно залежить від учителя, його загальної культури, духовності та творчості. Це висуває принципово нові вимоги до вчителя, оскільки лише його творча особистість здатна до розбудови Нової української школи, прокладання інтенсивних шляхів її розвитку. Звідси постає проблема вивчення, аналізу педагогічної діяльності вчителів та надання практичної допомоги з метою розвитку їх творчого потенціалу.

Проблема творчого розвитку учителя початкової школи особливо актуалізується у контексті модернізації освітніх систем, зокрема в межах інтеграції України до європейського світного простору. Згідно з основними документами Європейського Союзу, такими як «Європейська рамка компетентностей для викладачів» (European Framework for the Digital Competence of Educators) та «Європейський простір освіти», сучасний педагог має бути не лише передавачем знань, а й активним фасилітатором навчання, інноватором, носієм цінностей демократичного суспільства, творчою особистістю.

Творчий розвиток учителя розглядається як процес постійного самовдосконалення, що ґрунтується на відкритості до інновацій, критичному мисленні та здатності адаптувати освітні підходи до індивідуальних потреб учнів. Сучасні засади ЄС акцентують увагу на міждисциплінарності, цифровій компетентності, соціальній відповідальності, культурній обізнаності, творчій самореалізації – як ключових елементах професійного зростання педагога. Вони також передбачають активну участь учителів у професійних спільнотах, безперервну освіту та залучення до європейських програм обміну досвідом (Erasmus+, eTwinning Україна тощо).

Таким чином, творчий розвиток учителя початкової школи в умовах європейських освітніх тенденцій є багатовимірним процесом, що включає оновлення педагогічного мислення, формування нових професійних і міжособистісних компетентностей та інтеграцію європейських цінностей у щоденну педагогічну практику.

Професійне становлення майбутнього педагога відбувається у процесі його навчання у закладі вищої освіти. Закон України «Про вищу освіту» націлює на: підготовку конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти упродовж життя; міжнародну інтеграцію та інтеграцію системи вищої освіти України в Європейській простір вищої освіти, дотримуючись умов збереження і розвитку досягнень та прогресивних

традицій національної вищої школи. З огляду на це сучасний педагогічний заклад вищої освіти має забезпечувати своїх випускників великим обсягом систематизованих знань, практичних умінь і навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, необхідних компетентностей, умовами для творчого розвитку та самореалізації [1].

Ідеї творчого характеру педагогічної діяльності мають глибоке історико-філософське підґрунтя та знайшли своє відображення у спадщині видатних мислителів, таких як Я. Коменський, Й. Песталоцці, А. Дістервег, Г. Сковорода, К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський та ін. Їхні погляди сформували засади гуманістичної педагогіки, в основі якої – розвиток творчої особистості вчителя як активного суб'єкта освітнього процесу.

Ян Коменський, вважаючи навчання природовідповідним, цілісним і безперервним процесом, підкреслював, що вчитель має бути мудрим наставником, який творить середовище для самостійного мислення і пізнання. У знаменитій праці «Велика дидактика» Я. Коменський заклав основи педагогічної творчості через дидактичну організацію навчання, що враховує інтереси і здібності учня.

Йоганн Песталоцці, зосереджуючи увагу на гармонійному розвитку дитини в поєднанні «голови, серця і рук», вважав, що справжній учитель – це особистість із високим рівнем емоційної та інтелектуальної самореалізації, що постійно шукає нові форми і методи навчання, відтак педагогіка у його спадщині постає як творча практика.

Адольф Дістервег, акцентуючи увагу на необхідності вільного і гнучкого мислення педагога, у відомій праці «Керівництво до освіти німецьких учителів» зазначав, що «поганий учитель подає істину, хороший – вчить її знаходити». Творчість учителя, на думку А. Дістервега, проявляється у здатності до самостійного осмислення змісту освіти та його адаптації до конкретних умов.

Український філософ і просвітитель Григорій Сковорода у своїй педагогічній творчості пропагував ідею «сродної праці», що відображає природну схильність людини до певного виду діяльності. Творчість учителя, за Г. Сковородою, полягає у вмінні відчувати покликання і сприяти його відкриттю в інших, зокрема в учнях.

Основоположник наукової педагогіки в Україні Костянтин Ушинський вважав творчість необхідною умовою ефективної педагогічної діяльності. Він стверджував, що педагог не може бути лише технічним виконавцем: його діяльність – це мистецтво, що ґрунтується на науці, моральності та глибокому знанні особистості дитини.

У спадщині Антона Макаренка педагогічна творчість розглядається як активний, динамічний процес побудови виховного колективу на засадах співпраці, довіри та відповідальності. Він підкреслював роль учителя як творця морального середовища, що формує особистість у спільній діяльності, з опорою на педагогічний такт, дисципліну та перспективу. Цікавим є його вчення про педагогічну техніку, де він розробляє взаємозв'язок між «чистою» технікою і творчістю.

Педагогічну спадщину Василя Сухомлинського можна з повним правом вважати дослідно-експериментальним обґрунтуванням творчого характеру праці вчителя. Його «бесіди з молодим директором» без перебільшення стали енциклопедією творчості. Найвищу насолоду життя він вбачав у творчій праці, що наближається до мистецтва, до найвищого рівня майстерності. Ідеї видатного педагога-гуманіста допомагають глибше зрозуміти природу творчості в роботі вчителя, переконують, як важливо спрямувати його на творчі пошуки, на виховання потреби у творчому підході до педагогічної праці. На сучасному етапі розвитку школи головним є навчити самих учителів оволодівати основами життєтворчості.

Отже, всі згадані мислителі минулого розглядали педагогічну діяльність як високодуховну, творчо насичену практику, що вимагає від учителя глибоких знань, внутрішньої свободи, постійного самовдосконалення та натхнення.

Сучасні психологічна і педагогічна науки розглядають творчість як цілеспрямовану діяльність, наслідком якої є відкриття нового, що відповідає потребам часу, засвоєння вже

існуючого багатства культури. Педагогічна література все частіше звертається до проблеми якості підготовки творчого вчителя на основі змістовного аналізу рівня знань абітурієнтів, випускників закладів вищої педагогічної освіти, якості практичної діяльності молодих учителів, їх професійної активності і творчої спрямованості.

Учитель як суб'єкт педагогічної творчості повинен бути сформований як творча індивідуальність, яка включає в себе творче мислення і здатність до творчої діяльності. Ми розділяємо думку науковців про те, що школа отримає сучасного вчителя з потужним творчим потенціалом лише завдяки радикальним змінам у педагогічній освіті, нововведенням у сфері підготовки педагогічних кадрів. Часто молоді вчителі, незважаючи на те, що мають достатню теоретичну підготовку, відчують труднощі і невпевненість у ситуаціях, для вирішення яких потрібен досвід творчої діяльності. Отже, майбутніх учителів треба навчати творчого підходу до роботи ще тоді, коли вони перебувають на студентській лаві.

Навички творчої педагогічної праці формуються у процесі професійної підготовки і продовжують розвиватись шляхом включення у педагогічну діяльність учителя в умовах школи. Тому на їх формування і розвиток має комплексно працювати весь освітній процес у ЗВО (лекційні курси, практично-лабораторні заняття, факультативи і гуртки, науково-дослідна робота, педагогічна практика, позааудиторна діяльність, громадська робота і самоврядування), щоб виконати завдання першочергової важливості – пробудити та розвинути в учителя дух творчості, що відповідає новим соціальним потребам.

У процесі нашого дослідження ми вивчили і проаналізували досвід роботи факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського з питань творчого розвитку майбутніх учителів початкових класів. З'ясовано, що серед пріоритетів професійного становлення майбутнього педагога вагоме місце посідає творчий характер педагогічної діяльності. За результатами проведеного нами опитування студентів до основних пріоритетів вибору майбутніми педагогами своєї професії є самоствердження у суспільстві, підвищення авторитету серед рідних, здобуття вищої освіти, активна участь у долі держави та її розбудові, активний професійний розвиток, великий позитив від роботи з дітьми, постійне самовираження, перспективи досягти кар'єрних висот, власна приватна педагогічна діяльність та інші. Серед названих пріоритетів виділяються і погляди студентів стосовно педагогічної професії, її особливостей, характерних ознак. В числі типових наведемо приклад відповіді однієї із студенток III курсу, яка заявила: *«Професія педагога буде займати дуже велике місце в моєму житті. Це вічний творчий марафон, джерело для саморозвитку»* [5, с.137].

Дослідження готовності студентів до творчої діяльності показало, що більшість з них усвідомлює поняття «творчість», трактуючи його наступним чином: *«Творчість – це вияв креативності, нестандартного мислення, вирішення певного завдання цікавим та захоплюючим способом», «Творчість – це здатність нестандартно та оригінально проявляти свою педагогічну діяльність в конкретних ситуаціях»* тощо. Значна частина студентів позитивно оцінюють наявність у себе творчих здібностей, оптимістично налаштовані на можливість їх реалізації, вірять у себе. Типовими для студентів випускного курсу є такі висловлювання: *“Так, звичайно, я вірю у свої творчі здібності. Планую застосовувати творчі види діяльності у своїй роботі; буду розвивати творчість в учнів та вчити їх нестандартно мислити.”; “Так, буду реалізовувати свій творчий потенціал під час проведення уроків, у своєму хобі та повсякденному житті”*. Однак, попри усвідомлення значущості творчого процесу, його сутнісних характеристик, майбутні педагоги недостатньо володіють уміннями творчої діяльності, організації творчого процесу. Тому виникає необхідність в удосконаленні організації творчої діяльності у ЗВО, у розробці методик, які б сприяли включенню здобувачів освіти у творчий процес, ефективній підготовці майбутніх учителів до організації творчої навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів.

Було виявлено, що важливою передумовою формування творчих умінь та навичок студентів є організація творчого процесу на заняттях і залучення їх до активної участі в ньому. Студенти постійно мають включатися до різних видів пізнавальної діяльності, пробувати себе у різних видах творчого пошуку. Активна участь у навчально-практичній діяльності сприяє виявленню інтересів, нахилів, творчих здібностей і можливостей, урахування яких допомагає створювати необхідні умови для їх підтримки й розвитку. Отже, освітній процес має організовуватись таким чином, щоб викликати у студентів потребу у творчому застосуванні знань, використанні здібностей, нестандартного мислення і подальшого їх розвитку, чого ми і прагнули досягти.

З огляду на це на лекціях з педагогічних дисциплін створюється творча атмосфера наукового пошуку. У процесі теоретичного аналізу піднятих проблем, дискусій розвивається творчий потенціал її учасників, їх образне і продуктивне мислення, творча уява, мовлення. Студенти вчаться самостійно мислити, висловлювати свої думки, робити висновки. Використання методики наукового аналізу озброює студентів не тільки знаннями, а й методами їх здобуття. З цією метою на лекціях викладачі широко використовують метод проблемного викладу знань, акцентуючи увагу студентів на ступені розробленості проблеми, що вивчається, на тих її аспектах, які потребують теоретичних і методичних пошуків, на різних поглядах і підходах до її розв'язання. Інтегруючи зміст навчального матеріалу з сучасними науковими проблемами, у лекційному викладі викладачі факультету практикують проблемні задачі та ситуації професійної спрямованості.

У процесі розв'язання педагогічних задач на заняттях із загальної педагогіки, теорії навчання у початковій школі, теорії і методиці виховання, основ педагогічної майстерності, історії педагогіки студенти проникають у суть того, що вивчається, розглядають педагогічні явища у нових зв'язках і залежностях, вчаться творчо підходити до розв'язання проблеми в кожному конкретному випадку. Аналіз і розв'язання педагогічних задач формує у студентів педагогічні уміння гностичного і конструктивного характеру, наприклад таких, як уміння аналізувати педагогічні явища, виявляти причини, проблеми, а також тенденції їх розвитку, підбирати педагогічно доцільні засоби, методи, прийоми, форми педагогічної діяльності та вивчати їх ефективність; прогнозувати результати педагогічних впливів; творчо відбирати матеріал для досягнення поставлених цілей.

Під час проведення аудиторних занять та організації самостійної роботи з історії педагогіки [2, с. 43-44] упроваджуються інноваційні технології, використовуються проблемні методи та творчо орієнтовані завдання. До кожної теми даються проблемні питання для самоконтролю, аналізу та осмислення, пропонуються завдання для вивчення документів, праць видатних учених і просвітителів тощо. На основі аналізу ідей класиків педагогіки студенти розширюють свою обізнаність з питань творчого педагогічного процесу, творчої діяльності педагога, ролі педагога в особистісному зростанні та творчій самореалізації учнів тощо.

З метою розвитку творчого потенціалу майбутнього педагога студентам пропонується система занять, наприклад: лекція з дисципліни «Загальна педагогіка» у поєднанні з вільною дискусією на тему «Самоактуалізація і творчий потенціал майбутнього фахівця» (розкриття питань: в чому полягає сутність ідеї творчої самореалізації особистості, які способи самореалізації особистості найприйнятніші у сучасному суспільстві, за яких умов творча діяльність успішно виконує місію активної самореалізації); практичне заняття з дисципліни «Теорія виховання з методикою виховної роботи» на тему «Творчі завдання як засіб активізації творчого потенціалу студентів» (презентація виконання студентами різних творчих завдань, які безпосередньо пов'язані з розробкою різних форм виховання учнів початкової школи, проектною діяльністю тощо); лабораторне заняття з основ педагогічної майстерності на тему «Психокорекційна казка» (має на меті ознайомити майбутніх учителів початкових класів з методикою використання казкотерапії для розвитку емоційної сфери дітей. Під час заняття студенти аналізують структуру психокорекційної казки, створюють власні приклади казок та обговорюють їхній вплив на поведінку та самопочуття учнів).

Особливе місце у творчому розвитку майбутніх педагогів належить тренінговим заняттям. Наприклад, до тренінгу «Розвиток креативності майбутніх педагогів» варто включити інформаційний блок, групові завдання та практичну роботу. Основний акцент, звичайно, відводиться практичній роботі, яка може включати такі вправи: «Розбите скло», «Не може бути», «Чарівний ліс», «Що було б, якби», «Античас», «Розвиток невербальної креативності», «Перевтілення», «Групова картина».

Для того, щоб залучити студентів до виконання різноманітних видів творчих робіт, викладачі кафедри початкової освіти використовують різні форми, методи та прийоми роботи, які стимулюють студентів до творчості. Варто наголосити, що велика кількість педагогічних дисциплін має на меті не тільки дати студенту відповідні знання, уміння і навички, компетентності, а й підготувати креативних педагогів, які у майбутньому зможуть належно організувати творчий навчально-виховний процес у школі I ступеня.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання, які широко використовуються у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців, – це також переважно завдання творчого характеру. Вони передбачають підготовку повідомлень, рефератів, створення презентацій, проведення спостережень з подальшим аналізом, виконання творчих практичних завдань, пов'язаних із професійною діяльністю тощо.

Вагоме місце в освітньому процесі відводиться рольовим і, особливо, діловим іграм. За даними психологічних досліджень, гра забезпечує гармонійну роботу головного мозку (стимулюючи роботу правої півкулі, впливає на функціонування всього мозку). У процесі гри активізуються пошукові емоції, на повну силу починає працювати образне і логічне мислення, мобілізуються всі види пам'яті, вмикаються вольові механізми, залучаються всі, навіть потаємні, резерви психіки. У діловій грі, зазначають дослідники (О.Демченко, Г.Кіт, О.Голюк та ін.), засвоєння знань студентами і формування творчих педагогічних умінь і навичок відбувається не абстрактно, а в реально змодельованому освітньому процесі, у динаміці розвитку сюжету ділової гри. У студентів формуються навички творчої педагогічної взаємодії, ціннісні орієнтації й установки, актуалізуються і закріплюються теоретичні знання, розвивається пізнавальний інтерес – в цілому, потужно розвивається творчий потенціал. Знання ж з теоретичного рівня трансформуються у більш високий – творчо-практичний [6].

Пропонуємо добірку тем ділових ігор для творчого розвитку майбутніх учителів початкових класів, які орієнтовані на практичну педагогічну діяльність, креативне мислення, імпровізацію, емпатію тощо:

«Урок навпаки». Гра передбачає формування уміння виявляти нестандартні підходи до викладання, розвиток критичного й дивергентного мислення. *Суть гри:* студенти розробляють урок, на якому учні самі навчають учителя або пояснюють тему одне одному.

«Школа майбутнього». Формує концептуальне, візійне мислення, здатність до педагогічного проектування, стимулює уяву. *Суть гри:* команди створюють модель інноваційної початкової школи (фізичний простір, методики навчальної і виховної роботи, змінюють роль учителя, пропонують інноваційні технології).

«Казкотерапія в дії». Гра спрямована на формування уміння використовувати казки як інструмент розвитку емоційного інтелекту, розвиток творчої емпатії та навичок сторітелінгу. *Суть гри:* учасники створюють терапевтичну казку на задану проблему (страх, конфлікт, самотність) і презентують її з елементами театру.

«Педагогічний квест: місія – зацікавити!». Здійснює тренування креативних підходів до навчання, формує практичні навички гейміфікації та нестандартної подачі матеріалу. *Суть гри:* команди розробляють міні-квест або гру для пояснення навчальної теми (наприклад, множення суми на число і числа на суму, вивчення однієї з частин мови тощо).

«Інклюзивний лабіринт». Гра забезпечує розвиток креативності і чутливості до потреб дітей з особливими освітніми потребами, творчий підхід до організації диференційованого навчання молодших школярів. *Суть гри:* кожна команда отримує

умовного учня з особливостями (наприклад, з аутизмом, порушеннями слуху та ін.) та повинна адаптувати звичайний урок до особливостей та можливостей даного учня.

«30 секунд на ідею». Гра спрямована на розвиток швидкого нестандартного реагування, тренування імпровізації та педагогічного креативу. *Суть гри:* учасникам дають педагогічну ситуацію (наприклад, неухважний клас, конфлікт між дітьми) – і 30 секунд на креативне педагогічно доцільне рішення.

Традиційним стало проведення щорічного факультетського конкурсу педагогічної майстерності, який передбачає залучення до активної презентації творчих та професійних умінь широкої аудиторії студентів III курсу. Конкурсанти демонструють не лише здатність до креативної самопрезентації себе як творчого педагога, професійно-педагогічні вміння у проведенні традиційних та нетрадиційних (інтерактивних та ін.) уроків та цікавих фрагментів занять, наприклад з елементами гейміфікації, з казковими театралізованими постановками тощо, а й вражають щирістю, проявом любові до обраної професії. Конкурси педмайстерності завжди характеризуються яскравістю, професійною спрямованістю, справжньою атмосферою творчості та педагогічного натхнення. Вони переконливо підтверджують тезу про те, що вчитель початкової школи є не лише фахівцем, а творчою особистістю, яка залюблена у свою професію, світ дитинства, яка творить себе, майбутнє освіти і надихає на творчість інших.

Викладачі кафедри мистецьких дисциплін дошкільної та початкової освіти вважають, що на розвиток креативних якостей особистості найефективніше впливає саме мистецька діяльність, оскільки вона є творчим процесом, що продукує народження власних особистісно-значущих думок, творчого самовираження. Ряд дослідників (Коваль Т., Граб О. та ін.) особливо наголошують на ролі засобів народного мистецтва у розвитку творчої особистості майбутнього педагога [4]. Загалом варто підкреслити, що саме музика, живопис, театр створюють неповторний комплекс засобів художньої виразності, який дає свободу фантазії, активізує прояви інтуїції та пошукової ініціативи, якнайкраще впливає на розвиток мислення, мови і мовлення, уяви, які є провідними когнітивними складниками інтелекту. Тому інтелектуально-творчий розвиток майбутнього вчителя початковим класів зусиллями кафедри будується на основі взаємодії різних видів мистецтв в умовах глибокого й ефективного поєднання інформаційної і творчої функцій навчання.

Важливою умовою формування в майбутніх педагогів досвіду творчої діяльності, на нашу думку, є перебудова дидактичної системи переважно інформативного навчання на таке, яке б розвивало пізнавальні творчі здібності студентів і забезпечувало внесення елементів дослідництва в усі види занять. Пошуково-дослідницька діяльність на сучасному етапі виступає одним із найбільш суттєвих факторів, який сприяє посиленню творчого мислення студентів, розвитку їх творчого потенціалу. Правильна організація науково-дослідної роботи, на думку вчених, дає можливість залучити студентів до творчого, наукового осмислення педагогічної дійсності, сприяє швидкому професійному зростанню майбутнього вчителя [7; 8]. Як відомо, будь-яка творчість пов'язана з елементами дослідження. Основним у навчально-дослідній роботі є розвиток творчих здібностей, які якісно підносять рівень сформованості дослідницьких умінь, спонукають до розробки спеціальних методик дослідження та впровадження їх у повсякденну практику.

Традиційним є проведення на факультеті науково-методичних заходів та конференцій різного рівня, як от: Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти»; Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами»; Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (школа методичного досвіду)»; Регіональна студентська наукова конференція «Актуальні проблеми культури мовлення». У 2024 році на факультеті започаткована Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Наукові перспективи та методичні інновації у

розвитку початкової освіти», яка вже другий рік демонструє: глибоку зацікавленість студентами науковою роботою, усвідомлення того, що професіоналізм вчителя початкових класів неможливий без наукових пошуків; широке розмаїття проблем, які викликають інтерес у молодих дослідників; поєднання теоретичного аналізу з практичним педагогічним досвідом; творче використання різноманітних емпіричних методів дослідження; здатність креативно мислити, робити адекватні висновки, формувати методичні рекомендації, практичні поради педагогам; вести наукову дискусію. Молоді науковці не просто діляться ідеями, а потужно продукують інноваційні підходи, пропонують нестандартні рішення, відкривають нові горизонти освітнього простору Нової української школи.

Отже, науково-дослідницька діяльність студентів факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної як один із найважливіших компонентів їх педагогічної творчості є багатогранною, різноманітною, а головне – результативною. Вона засвідчує творення нового на основі перетворення пізнаного: дає новий результат або пропонує оригінальні шляхи і методи його одержання. А наявність у майбутніх педагогів певних особистісних якостей, що дають їм змогу займатися активною пошуковою діяльністю, самоосвітою, самовдосконаленням, саморозвитком, є важливою передумовою забезпечення творчого характеру педагогічної діяльності, який уможлиблює його високу результативність.

Серед форм підготовки майбутніх учителів, розвитку у них творчого педагогічного мислення, формування творчої особистості – одне з провідних місць займає педагогічна практика. Педагогічна практика у ЗВО є об'єднуючою ланкою між теоретичним навчанням студента і його майбутньою самостійною роботою в школі. Вона покликана здійснювати підготовку студента до творчої діяльності як учителя-вихователя, озброювати його комплексом умінь і навичок, які необхідні для організації творчої навчально-пізнавальної діяльності у школі I ступеня.

Для залучення студентів до професійно-педагогічної творчості під час педагогічної практики вважаємо за необхідне створити певне середовище, атмосферу творчих пошуків. По-перше, треба створити таку громадську думку у студентській групі, де б переважали цінності, які б сприяли становленню творчої особистості майбутнього вчителя. По-друге, організувати студентські осередки, які б функціонували при школах, вирішували свої творчі завдання і водночас надавали допомогу освітнім закладам в організації процесу навчання і виховання учнів. По-третє, необхідно розробити загальні та індивідуальні творчі завдання-рекомендації, які б максимально відображали завдання і специфіку кожного виду практики та були націлені на становлення творчої особистості майбутнього вчителя [3].

Таким чином, навчальні заняття на факультеті дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної, активне залучення студентів до пошуково-дослідницької діяльності, а також якісно організована педагогічна практика сприяють розкриттю й розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів початкової школи. Усе це створює міцне підґрунтя для їхньої професійно-педагогічної самореалізації, що є важливою умовою успішної освітньої діяльності. Творчість, як обов'язковий компонент сучасного освітнього процесу, повинна зайняти ключове місце у підготовці фахівців, здатних відповідати викликам європейського освітнього простору. Формування творчої особистості вчителя початкових класів є не лише актуальним завданням, а й стратегічним пріоритетом закладів вищої педагогічної освіти в контексті євроінтеграційних змін.

Список використаних джерел

1. Закон про вищу освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Демченко О., Гавриленко Т., Коваль Т., Стахова І. Розвиток творчих здібностей студентів під час вивчення історії педагогіки у контексті підготовки до роботи з обдарованими дітьми. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2022. № 1(17). С. 36-52. URL: <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/259974> (дата звернення: 12.05.2025).

3. Кіт Г.Г. Педагогічна практика в системі ступеневої підготовки вчителя початкових класів: Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних закладів освіти (спеціальність: початкове навчання). Вінниця: ПП «Едельвейс і К», 2007. 222 с.
4. Коваль Т.В., Граб О.Д. Розвиток творчої особистості майбутнього педагога засобами народного музичного мистецтва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 74. 216 с. Т. 2. С. 211-215. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_2/43.pdf (дата звернення: 14.05.2025).
5. Крутий К.Л., Кіт Г.Г., Голіук О.А., Стахова І.А. Особливості пріоритетів професійного становлення сучасного студента педагогічного закладу вищої освіти. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2020. Випуск 61. С. 131-140.
6. Demchenko, O., Kit, G., Holiuk, O., Rodiuk, N., Pakhalchuk, N., Hryhorovych, O. Business Games in Quasi-Professional Future Teachers' Training to the Development of Gifted Children. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I*. 2019, May 24th -25th. С. 144-159. URL: <http://journals.ru.lv/index.php/SIE/article/view/3993> (дата звернення: 08.05.2025).
7. Halyna Kit, Alla Vasylyuk, Natalia Kazmirchuk. Future primary school teachers preparation for research activities. *Exploring Quality of Life Amid Global and Local Transformations: monograph*. Tadeusz Pokusa, Tetyana Nestorenko, Dominika Kalita (eds.) Publishing House of the Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole. Opole, 2024. S. 235-250.
8. Sivachenko Inna, Demchenko Olha, Vakaliuk Ivanna, Valentieva Tatyana, Kit Halyna. Problems and Perspectives of Pedagogical Research in the Context of Digitalization. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security* VOL.22 No.6, June 2022. pp.652-657. URL: http://www.ijcsns.org/07_book/html/202206/202206081.html. (дата звернення: 07.05.2025).

ФОРМУВАННЯ ФАСИЛІТАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ЗАПОРУКА ТВОРЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Михайло Коробов, здобувач ступеня вищої освіти «доктор філософії»

Науковий керівник: Л.В. Чемоніна, к.п.н., доцент,
Бердянський державний педагогічний університет (Україна)

THE FORMATION OF FACILITATIVE COMPETENCE IN FUTURE SPECIALISTS AS A KEY TO CREATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITY

Mykhailo Korobov, PhD student

Berdiansk State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті розкривається значення сучасної освіти як безперервного процесу, що сприяє професійній та особистісній самореалізації. Автор презентує роль педагога-фасилітатора, який не лише передає знання, а й створює умови для активного навчання, самоорганізації та розвитку студентів. Фасилітаційний підхід, як зазначено у статті, сприяє формуванню професійних компетентностей майбутніх педагогів, розвиває їхню здатність до аналітичного мислення, ефективної комунікації, творчої педагогічної діяльності та співпраці.*

***Ключові слова:** фасилітація, фасилітаційна компетентність, педагог-фасилітатор, творча педагогічна діяльність.*